

Memorandum

<i>Advocaat-vennoten</i>	Aan	Mevr. Heidi Vander Poorten Mevr. Marian Vandenbossche Mevr. Josephine De Jaegere
Stefan Sottiaux Joos Roets		
<i>Advocaten</i>		Agentschap Binnenlands Bestuur Afdeling Gelijke Kansen, Inburgering en Integratie
Elke Cloots Claire Buggenhoudt Timothy Roes	Van	Prof. Dr. Stefan Sottiaux Prof. Dr. Elke Cloots Prof. Dr. Jogchum Vrieling
	Uw ref.	ABB/GKII/2021/001
	Onze ref.	2021/19
	Status	Vertrouwelijk
	Datum	21 maart 2022

Memo – Afbakening bevoegdheden Vlaams mensenrechteninstituut in Brussel

Geachte mevrouw Vander Poorten,
Geachte mevrouw Vandenbossche,
Geachte mevrouw De Jaegere,

Op 8 maart 2022 vroeg U ons om meer duiding over de bevoegdheden van het Vlaamse mensenrechteninstituut (VMRI) in Brussel. Gelieve hieronder onze analyse te vinden.

Inhoudstafel

I. Algemeen: de bevoegdheidsverdeling binnen België op het vlak van de bescherming van mensenrechten en de bestrijding van discriminatie.....	2
II. Discriminatieklachten gelokaliseerd of lokaliseerbaar in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.....	5
(a) Discriminatie in federale aangelegenheden	5
(b) Discriminatie in gewestaangelegenheden	6
(c) Discriminatie in gemeenschapsaangelegenheden	7
(d) Samenvatting van de bevoegdheid van het VMRI in Brussel.....	8

I. Algemeen: de bevoegdheidsverdeling binnen België op het vlak van de bescherming van mensenrechten en de bestrijding van discriminatie

1. De bescherming van de mensenrechten valt onder de bevoegdheid van de federale overheid of van de deelgebieden, naargelang van de materiële bevoegdheid die wordt uitgeoefend. Volgens vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en vaste adviespraktijk van de Raad van State, komt het elke wetgever, binnen de eigen bevoegdheidssfeer, toe om door hogere rechtsnormen omschreven grondrechten met betrekking tot de hem toevertrouwde aangelegenheden te concretiseren.¹

Enkel voor het recht op eerbiediging van het privéleven, met inbegrip van het recht op bescherming van persoonsgegevens, voorziet het Belgische constitutioneel bestel in een andere bevoegdheidsverdelende regel. Wat die grondrechten betreft, heeft de federale wetgever krachtens artikel 22 van de Grondwet een kaderbevoegdheid of oneigenlijk concurrerende bevoegdheid. Dit houdt in dat de federale overheid, ongeacht de materie, exclusief bevoegd is voor de algemene regels (basisregels) en de deelstaten, binnen de deelstaatmateries, exclusief bevoegd zijn voor het uitvaardigen van specifieke regels (aanvullende of bijkomende normen

¹ Zie bv. GwH, nr. 124/2000, 29 november 2000, B.4.2; nr. 124/99, 25 november 1999, B.4.4. Zie in dezelfde zin R.v.St., afd. wetg., advies nr. 52.676/VR van 5 februari 2013 over een voorontwerp van wet 'tot aanpassing van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding met het oog op de omvorming ervan tot een federaal Centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van de vreemdelingen en de strijd tegen de mensenhandel', opm. 2; advies nr. 48.858/AV van 7 december 2010 over een wetsvoorstel 'tot instelling van een Federale Mensenrechtencommissie', opm. 6; advies nr. 25.131/VR/8 van 18 november 1996 over een voorstel van decreet 'houdende regeling van het recht op vrije nieuwsgaring en de uitzending van korte berichtgeving door de omroepen', opm. 14.

én toepassingsnormen).² Deze bevoegdheidsverdeling impliceert dat de deelstatelijke norm steeds kan worden getoetst aan de federale kaderwetgeving.³

2. Wat geldt voor de bescherming van de mensenrechten in het algemeen, geldt ook voor de strijd tegen discriminatie in het bijzonder. De overheid die bevoegd is om een bepaalde materie te regelen, is meteen ook de overheid die bevoegd is om in die materie discriminatie te bestrijden. De bevoegdheid om discriminatie te bestrijden wordt daarom een **‘accessoire bevoegdheid’** genoemd, dit wil zeggen een bevoegdheid die aanknoopt bij de bevoegdheid om een bepaalde aangelegenheid te regelen.⁴

Overeenkomstig die bevoegdheidsverdelende regel, is het Vlaamse Gelijkekansendecreet enkel van toepassing in die beleidsdomeinen die tot de bevoegdheden van **de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest** behoren. Artikel 2 van het decreet stelt dat *“het decreet een algemeen kader [bepaalt] voor de bestrijding van discriminatie met betrekking tot de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest”* (eigen benadrukking). Ook artikel 20, eerste lid, dat het toepassingsgebied van het discriminatieverbod uit het Gelijkekansendecreet bepaalt, bevestigt dat dit verbod enkel geldt *“binnen de grenzen van de aan de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest toegewezen bevoegdheden”*. Te denken valt bijvoorbeeld aan de materies onderwijs, sport, cultuur en huisvesting.

De federale antidiscriminatie wetten zijn, op hun beurt, slechts van toepassing op de beleidsdomeinen die onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen, zoals arbeidsbetrekkingen en het reizigersvervoer per spoor.⁵

3. De *handhavingsbevoegdheid* loopt in België parallel met de normeringsbevoegdheid. Elke overheid is bevoegd voor de handhaving van de normen uitgevaardigd binnen de eigen bevoegdheidssfeer.⁶ Het **verticaliteitsbeginsel** houdt immers in dat enkel de overheid die bevoegd is voor een bepaalde materie een instelling kan belasten met de handhaving ervan.⁷ Het

² GwH, nr. 50/2003, 30 april 2003, B.8.10; nr. 51/2003, 30 april 2003, B.4.12.; R.v.St., afd. wetg., advies nr. 37.288/3 van 15 juli 2004, *Parl. St.* VI. Parl. 2005-2006, nr. 531/1: “[...] *de gemeenschappen en de gewesten [zijn] slechts bevoegd [...] om specifieke beperkingen van het recht op de eerbiediging van het privéleven toe te staan en te regelen voor zover ze daarbij de federaal bepaalde basisnormen aanpassen of aanvullen, maar [...] ze [zijn] niet bevoegd [...] om die federale basisnormen aan te tasten*”; advies nr. 61.267/2/AV van 27 juni 2017 over een voorontwerp van wet ‘tot hervorming van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer’, opm. 4.4 en 7.1. Zie ook K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, *De federale bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 191.

³ GwH, nr. 162/2004, 20 oktober 2004, B.5.2.

⁴ Zie bv. R.v.St., afd. wetg., advies nrs. 40.689/AV, 40.690/AV en 40.691/AV van 11 juli 2006, opm. 8.1: *“De federale overheid kan derhalve enkel een anti-discriminatiebeleid voeren in de aangelegenheden waarvoor zij bevoegd is (...)”*. Zie ook K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, *De federale bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 20-21.

⁵ Zie art. 5, § 1, Antidiscriminatie wet: *“Met uitzondering van de aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen of van de Gewesten vallen, is deze wet zowel in de overheidssector als in de particuliere sector, met inbegrip van overheidsinstanties, op alle personen van toepassing met betrekking tot: (...)”*. Zie ook art. 6, § 1, Genderwet; art. 5, § 1, Antiracismewet.

⁶ K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, *De federale bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 118.

⁷ J. VANPRAET, *De latente staatshervorming*, Brugge, die Keure, 2011, 50-53.

beginsel van de wederzijdse autonomie impliceert bovendien dat de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten niet op eenzijdige wijze aan een andere overheid opdrachten kunnen geven of verplichtingen kunnen opleggen. Zo kan de Vlaamse regelgever geen taken opdragen aan een federale instelling en vice versa.⁸ Evenmin kan de federale wetgever een instelling oprichten en organiseren die bevoegd is om zich te mengen in de bevoegdheden van de deelgebieden.⁹

4. Uit het voorgaande volgt dat het **VMRI** bevoegd zal zijn om de grondrechten, met inbegrip van het discriminatieverbod, te handhaven in zoverre zij raken aan Vlaamse materiële bevoegdheden.

Unia blijft, als interfederaal gelijkemansorgaan, bevoegd voor de bestrijding van discriminatie in domeinen die aanknopen bij federale materies (bv. het arbeidsrecht) en bij de bevoegdheden van de andere deelgebieden die partij zijn bij het samenwerkingsakkoord waarbij Unia is opgericht.¹⁰

⁸ Zie bv. R.v.St., afd. wetg., advies nr. 70.423/1 van 1 december 2021 over een ontwerp van besluit van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ‘betreffende de evaluatie van de aandoening van het kind dat rechtgevend is op kinderbijslag’, opm. 5.3; advies nr. 68.353/3 van 24 december 2020 over een ontwerp van besluit van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ‘tot uitvoering van de ordonnantie van XX XX 2020 betreffende de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden’, opm. 15; advies nr. 63.902/1/V van 20 september 2018 over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4’, opm. 4; advies nr. 60.323/3 van 24 november 2016 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2016 ‘tot vaststelling van het bedrag ter financiering van de creatie van bijkomende tewerkstelling, bepaald in de akkoorden van 25 februari 2011 en 24 oktober 2012 die zijn ondertekend door de Federale Regering en de representatieve organisaties van werkgevers en werknemers van de federale gezondheidssectoren voor de sector van de ambulante revalidatiecentra en van de openbare psychiatrische verzorgingshuizen voor het kalenderjaar 2016’, opm. 4.1-4.6, advies nr. 57.545/1 van 17 juni 2015 over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘houdende wijziging van het koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, naar aanleiding van het aflopen van de overgangsperiode voor onderdanen van de Republiek Kroatië’, opm. 6; advies van 23 mei 2002 over een voorontwerp van wet ‘tot oprichting van het Instituut van gelijkheid van vrouwen en mannen’, *Parl. St. Kamer* 2001-2002, nr. 50-1919/1, 18.

⁹ Zie bv. R.v.St., afd. wetg., advies nr. 52.676/VR van 5 februari 2013 over een voorontwerp van wet ‘tot aanpassing van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding met het oog op de omvorming ervan tot een federaal Centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van de vreemdelingen en de strijd tegen de mensenhandel’, opm. 2; advies nr. 48.858/AV van 7 december 2010 over een wetsvoorstel ‘tot instelling van een Federale Mensenrechtencommissie’, opm. 7; advies nr. 48.892/AV van 7 december 2010 over een wetsvoorstel ‘tot oprichting van een Centrum ter bevordering van de taalverscheidenheid’, opm. 9.

¹⁰ Samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Verder is het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (**IGVM**), als federaal gelijkheidsorgaan, bevoegd voor de bestrijding van discriminatie op grond van geslacht in domeinen die tot de federale bevoegdheden behoren.¹¹

Tot slot is het federale mensenrechteninstituut (**FIRM**) bevoegd voor de bescherming en de bevordering van de fundamentele rechten in federale aangelegenheden.¹²

5. In wat volgt lichten we toe wat de hoger uiteengezette principes concreet betekenen voor klachten met betrekking tot discriminaties die hebben plaatsgevonden in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. We gaan daarbij voor de goede leesbaarheid enkel in op gevallen van discriminatie, niet op andere mensenrechtenschendingen. *Mutatis mutandis* geldt het onderstaande evenwel ook voor alle andere mensenrechtenschendingen, nu de bescherming van de mensenrechten, net zoals de strijd tegen discriminatie, een accessoire bevoegdheid is (zie hoger randnr. 1-2).¹³

II. Discriminatieklachten gelokaliseerd of lokaliseerbaar in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad

6. Om te kunnen bepalen welk overheidsniveau bevoegd is voor een discriminatieklacht waarvan het voorwerp gelokaliseerd is of kan worden in Brussel-Hoofdstad, moet worden nagegaan bij welke materiële aangelegenheid de discriminatie aanknoopt. Eens we het bevoegde overheidsniveau kennen, kunnen we ook het bevoegde gelijkheidsorgaan aanduiden.

(a) Discriminatie in federale aangelegenheden

7. De federale bevoegdheden worden in Brussel uitgeoefend door **de federale overheid**. De federale overheid is dus bevoegd om in Brussel discriminatie te bestrijden in alle federale aangelegenheden. Indien een discriminatie zich in Brussel voordoet in een materie die tot de federale bevoegdheid behoort, zullen **Unia resp. het IGVM** steeds de bevoegde gelijkheidsorganen zijn.

¹¹ M.v.T. bij het wetsontwerp houdende oprichting van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, *Parl. St. Kamer 2001-2002*, nr. 50-1919/1, 6 (eigen benadrukking): “*De opmerkingen die in het advies van 3 juni 2002 door de sectie wetgeving van de Raad van State werden geformuleerd, werden in dit ontwerp geïntegreerd. Het advies van de Raad van State werd eveneens gevolgd wat betreft de kwestie van de naleving van de bevoegdheden die worden toegekend aan de Gemeenschappen en Gewesten. Er dient bijgevolg beschouwd te worden dat, krachtens de bepalingen van dit ontwerp, het Instituut slechts gemachtigd is om op te treden in de mate dat dit geen inbreuk inhoudt op de bevoegdheden van de Gemeenschappen en Gewesten, zonder de mogelijkheid van samenwerkingsakkoorden tussen de Gefederaliseerde Entiteiten uit te sluiten.*” Zie ook R.v.St., afd. wetg., advies van 23 mei 2002 over een voorontwerp van wet ‘tot oprichting van het Instituut van gelijkheid van vrouwen en mannen’, *Parl. St. Kamer 2001-2002*, nr. 50-1919/1, 16-19.

¹² Tenzij een specifieke, sectorale mensenrechteninstantie bevoegd is, zoals de Gegevensbeschermingsautoriteit of het Federaal Migratiecentrum (Myria). Zie art. 4, § 1, Wet 12 mei 2019 tot oprichting van een Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens.

¹³ Het recht op eerbiediging van het privéleven uitgezonderd. Zie hoger randnr. 1.

- ⇒ Een klacht over discriminatie in een private arbeidsverhouding, bijvoorbeeld, zal in beginsel bij **Unia resp. het IGVM** kunnen worden ingediend, of deze discriminatie nu plaatsvindt in Vlaanderen, Brussel of Wallonië. Volgens artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 12°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI) is alleen de federale overheid immers bevoegd voor het arbeidsrecht en de sociale zekerheid.¹⁴
- ⇒ Een klacht gebaseerd op algemene federale strafbepalingen,¹⁵ zoals de strafbepalingen inzake haatspraak uit de Antiracismewet,¹⁶ Negationismewet,¹⁷ de Antidiscriminatie-wet,¹⁸ de Genderwet¹⁹ en de Seksismewet,²⁰ kan nog steeds bij **Unia resp. het IGVM** worden ingediend. Dit is ook zo wanneer de haatspraak plaatsvindt in Vlaanderen of in Brussel, zelfs in een aangelegenheid die onder de bevoegdheid van de gemeenschappen of de gewesten ressorteert. De federale wetgever is immers residuair bevoegd voor het strafrecht, wat impliceert dat hij strafbepalingen met een algemene draagwijdte kan uitvaardigen, ongeacht de aangelegenheid waarin de strafbare gedraging zich voordoet.²¹

(b) Discriminatie in gewestaangelegenheden

8. De gewestelijke bevoegdheden worden in Brussel uitgeoefend door het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest**. Dit Gewest heeft dezelfde bevoegdheden als het Vlaamse en het Waalse Gewest. Daarnaast oefenen de organen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ook de provinciale bevoegdheden van gewestelijke aard uit (het tweetalig gebied Brussel-

¹⁴ Op deze regel bestaan evenwel uitzonderingen. Zo zijn de gemeenschappen bevoegd om de arbeidsverhoudingen in het onderwijs te regelen. Zie bv. GwH, nr. 55/2016, 28 april 2016, B.6.1-B.6.2. Zie ook K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, *De federale bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 456-457.

¹⁵ De hier vermelde federale strafbepalingen inzake haatspraak zijn algemeen van toepassing, ook buiten de materiële toepassings sfeer van het federale discriminatieverbod.

¹⁶ Art. 20-22 Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.

¹⁷ Wet 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd.

¹⁸ Art. 22 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie.

¹⁹ Art. 27 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen.

²⁰ Wet 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen.

²¹ Zulks staat er evenwel niet aan in de weg dat de gemeenschappen en de gewesten zelf specifieke strafbepalingen vaststellen op grond van hun bevoegdheden (art. 11 BWHI). Zie bv. GwH, nr. 17/2009, 12 februari 2009, B.106.1-B.106.2; R.v.St., afd. wetg., advies nr. 42.960/4 van 22 mei 2007 over een voorontwerp van ordonnantie 'betreffende de diversiteit in het Brussels Gewestelijk Openbaar Ambt', pp. 6-8 en 17-18; advies nrs. 40.689/AV, 40.690/AV en 40.691/AV van 11 juli 2006 over een voorontwerp van wet 'tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingeven daden' e.a., opm. 16-17. Zie ook K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, *De federale bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 305-307; J. VANPRAET, *De latente staatsvorming*, Brugge, die Keure, 2011, 501-503.

Hoofdstad is immers onttrokken aan de indeling in provincies), de bevoegdheden van de Brusselse agglomeratie (bv. brandweer en ophalen van huisvuil) en enkele culturele aangelegenheden van gewestelijk belang (bv. Zinneke Parade en Flagey).

Aangezien de strijd tegen discriminatie een accessoire bevoegdheid is (zie randnr. 2), is het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevoegd om in al die materies maatregelen te nemen ter bestrijding van discriminatie.

- ⇒ Concreet is het **Brusselse Hoofdstedelijk Gewest** bijvoorbeeld bevoegd om discriminatie te bestrijden bij de toegang tot (sociale) huisvesting, mobiliteit (de MIVB), energievoorzieningen, ondergeschikte besturen, arbeidsbemiddeling, etc. **Unia** is, als interfederaal gelijkheidsorgaan, bevoegd om klachten daaromtrent te behandelen, nu het Brussels Hoofdstedelijk Gewest partij is bij het samenwerkingsakkoord waarbij Unia werd opgericht.²²

9. Soms bieden echter ook rechtspersonen die onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest vallen diensten aan in Brussel. Zo rijden bussen van De Lijn voor een stuk op Brussels grondgebied. Als een chauffeur van De Lijn in Brussel discriminerend gedrag stelt, dan kan het slachtoffer o.i. een klacht indienen bij het VMRI, nu die discriminatie plaatsvindt in de uitoefening van de Vlaamse bevoegdheid voor mobiliteit (art. 6, § 1, X, eerste lid, 8°, BWHI).

(c) *Discriminatie in gemeenschapsaangelegenheden*

10. De uitoefening van de **gemeenschapsbevoegdheden** in Brussel is complexer. Aangezien er geen “Brusselse Gemeenschap” is, zijn andere overheden bevoegd om de gemeenschapsbevoegdheden in Brussel uit te oefenen.

11. Ten eerste zijn dat **de Vlaamse en de Franse Gemeenschap**. Volgens artikel 127, § 2, en artikel 128, § 2, van de Grondwet gelden de decreten van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap immers niet alleen in het Nederlandse en het Franse taalgebied, maar gelden zij ook “ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun *activiteiten* of hun *organisatie* moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap”. De cruciale beperking die uit deze formulering voortvloeit is dat de Vlaamse en de Franse Gemeenschap zich in Brussel enkel kunnen wenden tot *instellingen*, en niet tot personen.

- ⇒ Concreet betekent dit dat de **Vlaamse Gemeenschap** bevoegd is om discriminatie tegen te gaan ten aanzien van de **eentalig Nederlandstalige instellingen in Brussel**. Te denken valt aan discriminatie bij de toegang tot onderwijs (een Nederlandstalige school), de toegang tot Nederlandstalige culturele instellingen (bv. Ancienne

²² Het IGVM, daarentegen, is niet bevoegd in gewestaangelegenheden, nu het een federale instelling is. Hetzelfde geldt voor het FIRM. Zie hoger randnr. 4.

Belgique, KVS) of de toegang tot een door Vlaanderen (Kind & Gezin) erkende crèche. Het **VMRI** zal dan bevoegd zijn om klachten daaromtrent te ontvangen.

12. Een tweede instantie die in Brussel belast is met de uitoefening van gemeenschapsbevoegdheden is de **Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie**. Deze overheid staat in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in voor de persoonsgebonden aangelegenheden die zijn opgesomd in artikel 5 BWHI, en die in Brussel niet kunnen worden uitgeoefend door de Vlaamse en de Franse Gemeenschap. Het gaat met ander woorden om maatregelen ten aanzien van fysieke personen en initiatieven die betrekking hebben op tweetalige persoonsgebonden instellingen. Voorbeelden van dergelijke instellingen zijn de openbare besturen en diensten zoals de OCMW's. Daarnaast is de Gemeenschappelijk Gemeenschapscommissie bevoegd voor de gezinsbijslagen.

- ⇒ Concreet betekent dit dat de **Gemeenschappelijk Gemeenschapscommissie** bijvoorbeeld bevoegd is om discriminatie tegen te gaan bij de toegang tot OCMW-ziekenhuizen in Brussel. De desbetreffende klachten kunnen worden ingediend bij **Unia**, nu de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie partij is bij het samenwerkingsakkoord tot oprichting van Unia.²³

De Franstalige component van de Gemeenschappelijk Gemeenschapscommissie, zijnde de **Franse Gemeenschapscommissie**, heeft vanwege de Franse Gemeenschap een aantal bijkomende, autonome bevoegdheden gekregen in Brussel (bv. inzake sport en openluchtlevens).²⁴ Discriminatieklachten betreffende die materies kunnen worden ingediend bij **Unia**, nu ook de Franse Gemeenschapscommissie partij is bij het samenwerkingsakkoord.

13. Tot slot oefent ook de **federale overheid** een aantal gemeenschapsbevoegdheden uit in Brussel. De federale overheid is meer bepaald bevoegd voor het taalgebruik, de bi-culturele en bi-onderwijsinstellingen en de maatregelen inzake cultuur en onderwijs die rechtstreeks tot personen gericht zijn.

- ⇒ Concreet betekent dit dat de **federale overheid** bevoegd is om bijvoorbeeld discriminatie tegen te gaan bij de toegang tot tweetalige culturele instellingen (De Munt, Bazar, ..., maar ook tweetalige sportclubs bijvoorbeeld). De desbetreffende discriminatieklachten kunnen worden ingediend bij **Unia** en het **IGVM**, naar gelang de discriminatiegrond.

(d) Samenvatting van de bevoegdheid van het VMRI in Brussel

14. Op grond van het voorgaande kan worden besloten dat het VMRI in Brussel uitsluitend bevoegd zal zijn voor de bevoegdheden van de **Vlaamse Gemeenschap** in Brussel, zijnde

²³ Het IGVM, daarentegen, is niet bevoegd in gemeenschapsaangelegenheden, nu het een federale instelling is. Hetzelfde geldt voor het FIRM. Zie hoger randnr. 4.

²⁴ De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft die bevoegdheden niet, en treedt voornamelijk op als de inrichtende macht inzake Vlaamse culturele, onderwijs- en persoonsgebonden aangelegenheden.

de **eentalig Nederlandse gemeenschapsinstellingen**. Dit betekent bijvoorbeeld dat het VMRI discriminatieklachten zal kunnen behandelen tegen een Nederlandstalige school, toneelgezelschap, kindercrèche etc. Daarnaast kan het VMRI o.i. ook bevoegd worden geacht voor klachten m.b.t. feiten die in Brussel hebben plaatsgevonden in de uitoefening van een Vlaamse gewestbevoegdheid, bijvoorbeeld in het kader van de dienstverlening van De Lijn.

Voor alle overige discriminatiekwesties blijft **Unia** in Brussel bevoegd (of het **IGVM** wanneer het gaat om geslachtsdiscriminatie in een federale aangelegenheid). Middels het samenwerkingsakkoord waarbij Unia werd opgericht hebben (onder meer) de federale staat, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschap Unia immers bevoegd gemaakt voor de maatregelen tegen discriminatie die binnen hun respectievelijke bevoegdheden vallen. Die bevoegdheid van Unia strekt zich uiteraard ook uit tot Brussel.

15. Hetzelfde geldt voor de ruimere bevoegdheden inzake mensenrechten. Het VMRI zal ten aanzien van Brussel enkel bevoegd zijn voor de **eentalig Nederlandse gemeenschapsinstellingen**. Het staat de andere overheidsniveaus vrij om zelf een mensenrechteninstituut op te richten, dan wel mee te werken aan een interfederalisering van het FIRM.

16. De bevoegdheid van het VMRI voor klachten waarvan het voorwerp in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad gelokaliseerd is (of kan worden), is dan ook zeer beperkt.

17. Tot slot moet nog worden opgemerkt dat sommige discriminaties *tegelijk* bij de bevoegdheden van twee verschillende overheden kunnen aanknopen. Te denken valt bijvoorbeeld aan de problematiek van (seksuele) intimidatie in de cultuursector. Op redelijke gronden kan worden geargumenteed dat dergelijke vormen van discriminatie aansluiten bij de federale bevoegdheid voor arbeidsbetrekkingen en arbeidsbescherming, maar tegelijk ook raken aan de gemeenschapsbevoegdheid voor cultuur. Een klacht tegen een Nederlandstalige culturele instelling in Brussel zou dan zowel bij Unia/het IGVM als bij het VMRI kunnen worden ingediend (of bij één van beide gelijkemansorganen). Beide gelijkemansorganen zouden dan, elk binnen hun eigen bevoegdheidsgrenzen, de klacht tegelijk kunnen behandelen indien het slachtoffer dat wenst.

* *

*

Wij hopen u hiermee afdoende te hebben geïnformeerd.

Aarzelt u evenwel niet ons te contacteren, mocht u nog verdere vragen hebben.

Met bijzondere hoogachting,

Stefan Sottiaux

Elke Cloots

Jogchum Vrielink